

אורות השבת

גליון מס' 888

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"



מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
לך לך

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

רב ותלמיד

וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַּחֲרֹן (בראשית כ, ה)

אשר עשו בחרן: שהכניסן תחת כנפי השכינה. אברהם מגייר את האנשים ושרי מגירת הנשים, ומעלה אני עליהם כאילו עשאו, ולכן כתיב אשר עשו... (רש"י)

הנפשות הרבות אשר זכו אברהם אבינו ושרה אמנו להכניס תחת כנפי השכינה אינם בגדר 'תלמידים', אלא מעלה אני עליהם כאילו עשאו – 'אשר עשו בחרן'. וצריך להבין מהי המעלה המיוחדת של 'כאילו עשאו' אשר ביקש הכתוב להדגיש. וכיצד בזה יש לנו להבין בדברי הגמ' (סנהדרין יט, ב): 'כל המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו'. וביותר יפלא שמרן השו"ע (יו"ד סימן רמה סעיף ג) כרך את חיוב ללמד תורה לתלמידים, מפני שגם הם נקראים בנים: 'מצוה על כל חכם מישראל ללמד לתלמידים, שגם הם נקראים בנים'. והגדיל הספרי להורות שחיוב הלימוד לתלמידים הוא כדי חיוב בניו ממש, ודרש כן מהפסוק 'ושננתם לבניך' – אלו התלמידים. ועיין בביאור הגר"א (שם סק"ד), שהביא מקור לדברי השו"ע הנזכר מדברי הספרי הללו, עי"ש.

וביותר יש לנו להתבונן בשכר המופלג שהבטיחו רבותינו בתלמוד למי שזוכה ללמד תורה לתלמידים, וזה הם דברי הגמ' (בב"מ פה, א): 'כל המלמד את בן חבירו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה, שנאמר (ירמיהו סו, יט) אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד'. וגדולה מזו הבטיחו שם: 'וכל המלמד את בן עמ הארץ תורה אפילו הקב"ה גזיר, מבטלה בשבילו, שנאמר (ירמיהו סו) ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה, עי"ש.

ועיין במהרש"א (שם) שביאר הני תרי מימרא דתלמודא, בדרך של מידה כנגד מידה. והיינו שהמלמד בן חבירו תורה ומביאו לישיבה כמבואר בהמשך דברי הגמ' שם 'כי גדל אתא יתיב במתיבתא', אזי גם הוא זוכה כנגד זה לישיבה של מעלה. וכן הוא לגבי בן עמ הארץ, דהואיל ונולד לעם הארץ הרי שגזירה עליו גזירה שלא יוכל להיות בן תורה, לפי שכל המוליד בדומה לו הוא מוליד. ונמצא שזה שלימדו הרי הוא מבטל גזירתו, ועל כן בדיון הוא שנוטל שכרו לבטל גזירתו של הקב"ה, עכ"ל. ומכלל דבריו יש לנו ביאור גם לדברי הגמ' בסנהדרין הנז' 'ל' שהמלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו', שכן כיון שנוטל לעם הארץ אי אפשר בגזירת עליון שיהיה בעל תורה, נמצא שאם בכל זאת בא חבירו ולימדו תורה, הרי שהוא מולידו מחדש, ח"ש 'כאילו ילדו', וזה פשוט מתוך דבריו. אלא שעדיין צב"ג בקביעה חדה זו של המהרש"א, וכי מי שנפל בחלקו להוולד לעם הארץ, בטלה ממנו הזכות ללמוד תורה עד כדי גדר של גזירה ממש! וביותר יפלא הטעם שנתן לדבריו 'שכל המוליד' – בדומה לו הוא מוליד, והרי ענינו הרואה להרבה בעלי בתים ועמי ארצות ומהם גם פורקי עול, שזכו שבניהם יהיו תלמידי חכמים מופלגים, וכבר אמרו 'היהרו מבני עניים שמהם תצא תורה', ועוד כהנה מאמרים אשר הצד השווה שבכולם הוא שהתורה לא נמסרת בירושה. ברם לכשנתבונן נראה, שדוקא הערה זו יש בה כדי להאיר דברי הש"ס ועומק דברי המהרש"א הללו, וזאת בהקדם למעשה דרבי יהושע בן גמלא.

איתא בגמ' (בבא בתרא כא, א): 'אמר רב, ברם זכור לטוב אותו האיש והיושע בן גמלא שמו, שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל. שבתחילה מי שיש לו אב מלמדו תורה ומי שאין לו אב לא היה לומד תורה, עד שבא רבי יהושע בן גמלא ותיקן שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר'. עי"ש. ויש לתמוה, מה חידש רבי יהושע בן גמלא לעולם עד שבזכותו לא נשתכחה תורה מישראל, וכי לפני תקנתו לא היו מלמדי תינוקות בישראל. זאת ועוד, מדוע לא קם לפניו רב או מנהיג להתקין תקנה זו, כאשר מנגד מרחפת לה סכנה נוראה שתשתכח תורה מישראל!

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

התורה ונשמות ישראל

כתב רש"י שם בן נח מלכי צדק מלך שלם יצא לקראת אברהם אבינו ע"ה עם לחם ויין כששב ממלחמת ארבעת המלכים שניצחו את החמישה, להראותו שאינו מקפיד עליו שהרג אלפים ורובבות מבניו. כתב במדרש שהלחם והיין זה רמז שמלכי צדק גילה לאברהם את התורה כדכתיב 'לכו לחמו בלחמי ושתינו ביין מסכתי', צריך להבין מדוע עתה לאחר המלחמה גילה לו את התורה והרי שנים רבות היה תלמידו בבית מדרשו שם ועבר. מבאר ה'בן לאשרי' שכל אותן האלפים והרובבות שהרג אברהם היו שבויים בידם נשמות ישראל שהם האותיות של התורה. כמו שכתב השל"ה הקדוש "ישראל" נוטריקון "יש שיישים ריבוא אותיות לתורה". ובא מלכי צדק ובישרו לאברהם שזכה לפדות מהקליפה את נשמות ישראל שהם גם אותיות התורה, ולכן לימדו עתה את התורה.

בברכת אלוף ואביון

הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק שבטי ישראל שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע	יום א' י"א	יום ב' י"ב	יום ג' י"ג	יום ד' י"ד	יום ה' ט"ו	יום ו' ט"ז	שבת קודש י"ז
עלות השחר	4:47	4:48	4:49	4:50	4:51	4:52	4:53
זמן מלידת וזמן פילין	4:54	4:55	4:56	4:57	4:58	4:59	5:00
זריחה - הזן החמה	5:59	5:59	6:00	6:01	6:03	6:04	6:05
סליק ק"ש לדעת בג"א	8:05	8:06	8:06	8:07	8:07	8:08	8:08
סליק ק"ש להתנא והג"א	8:39	8:39	8:39	8:40	8:40	8:41	8:41
סליק ברכות ק"ש	9:34	9:34	9:34	9:34	9:35	9:35	9:35
חצות יום וילה	11:24	11:25	11:25	11:25	11:25	11:25	11:25
סגירת מוילה	11:55	11:55	11:55	11:55	11:55	11:55	11:55
סגירת המזרח	15:59	15:58	15:58	15:57	15:56	15:56	15:55
סליק ק"ש	16:54	16:53	16:53	16:52	16:51	16:50	16:50
צאת הכוכבים	17:08	17:07	17:06	17:05	17:04	17:04	17:03

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	לך לך
הפטרה:	למה תאמר
כניסת השבת:	16:36
יציאת השבת:	17:26
רבנו תם:	18:02

אורות הכשרות

ונראה לבאר בס"ד, שאמנם דאי שגם לפניו היו תלמודי תורה ומלמדי תינוקות, מכל מקום יש חידוש מופלא בתקנתו אשר היה חסר עד היום. שכן מדברי הגמ' שם יש לנו ללמוד יסוד גדול בחינוך, והוא שאי אפשר לרב להקנות תורה לתלמידיו בבחינת 'והעמידו תלמידים' בלי מסירות נפש ואהבה אין סופית כדוגמת אהבת - אב. ולפיכך מי שיש לו אב היה מלמדו תורה וכו', והואיל ולא כל בן זוכה לאב שיהא ראוי מצד חכמתו ללמדו תורה, נמצא שהייתה עתידה תורה להשתכח מישראל ח"ו, עד שקם רבי יהושע בן גמלא והכשיר מלמדי תינוקות מיוחדים בכל עיר ועיר אשר יש בכוחם להרעיק על תלמידיהם מסירות נפש ואהבה אין סופית כאהבת אב לבנו. חזו חידוש רבי יהושע בן גמלא, שרב יכול להיות גם אבא לתלמידיו. **ואם** יש את נפשך לדעת עד כמה יש באהבת האב לגרום לתהפוכות נפש הבן, צא ולמד מדברי חז"ל אודות רב יוסף אשר העיד על עצמו שישב ארבעים תעניות עד שחזר בנו למוטב. וצריך ביאור גדול, מה לתעניות אצל חינוך, וכי בתעניות האב יחזור הבן מסורו. ומקדמת דנא שמעתי בזה ביאור נפלא. דהנה בראות הבן את אביו בתענית, הוא בודאי מתעניין 'אבא מדוע אתה יושב בתענית', וכשנוכח הבן בשתיקתו הרועמת של האב והמשך התעניות עד כדי סכנת נפשות של ממש, הוא שוב זועק: 'אבא מדוע אינך אוכל מאומה הרי נפשך בסכנה'. ואז משיב לו האב בכוחותיו האחרונים, 'בני היקר אם הנך ממשיך בדרכך למה זה לי חיים'. ואכן משנוכח הבן עד כמה מצטער אביו ממצבו הרוחני, נשבר ליבו בקרבו חזו הביאו להחלטה הנחושה לשוב מדרכו הרעה. הוא אשר אמרנו, שאי אפשר לחינוך בלי שיש עמו מסירות נפש ואהבה ללא מצרים. והן הן דברי הש"ס הנזכרים 'מי שיש לו אב מלמדו תורה'.

חזו לענ"ד כוונת דברי רבותינו 'כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו', והיינו אם הגיע למצב בו הצליח 'ללמד' את בן חברו תורה זה האות שלימדו באהבה ובמסירות אין סופית כדוגמת אב המלמד את בנו תורה, ולכן מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו.

ובזה יאירו גם דברי המהרש"א, דבאמת 'כל המוליד בדומה לו הוא מוליד', מפני שבלי אהבת אב, אי אפשר ללמד תורה, וכיון שהוא עצמו אינו בר הכי ללמדו תורה, נמצא שלפי גזירתו לא יוכל בנו ללמוד תורה, ודו"ק.

וסימנא טבא אמינא להאי מילתא, מדברי המדרש (מזבא ברש"י) שבמעמד הר סיני 'נגלה הקב"ה כזקן מלא רחמים'. ובה ביקש הקב"ה לרמות, שאי אפשר ללמד תורה אלא מתוך אהבה אין סופית 'זקן מלא רחמים'! **זכה** מן 'מאור ישראל' זצוק"ל להיות 'רבי יהושע בן גמלא' של הדור, שכן זכה להכניס רבבות אלפי ישראל תחת כנפי השכינה, וגם להעמיד דור של תלמידי חכמים מופלגים בתורה ויראת שמים, מחברי ספרים מורי הוראות בישראל ויושבים על מדין בארץ ובתפוצות. ורבים מהם, בניו של בעלי בתים פשוטים ועמי ארצות. ולא פעם שח מרן זצ"ל למקורביו כמה סיפוק יש לו כשנוהרים אליו בקשות לכתיבת הסכמות על ספרים וכו', ומעין ראשוני בשער הספר הוא מגלה מי היה אביו של פלוני וכו'. מפני שאת הכל עשה באהבה ומסירות נפש אין סופית! והגדיל להעמיד מלמדי תינוקות בכל עיר ועיר והכשירם להרעיק על תלמידיהם מסירות נפש ואהבה אין סופית כאהבת אב לבנו. ואכן בזכותו לא נשתכחה תורה מישראל!

בברכת אלוף ואבויק

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

אורות הפרשה

מחשבה טובה מביאה ברכה

כתב 'לקוטי לוי יצחק' 'ואברהם מברכין ומקללך אאור' (בראשית יבג). בברכת הקב"ה לאברהם נאמר 'ואברהם מברכין', שהקב"ה מביטח כאן ברכה אף למי שטרם בירך את אברהם בפועל, אלא מכיוון שכבר עלה בדעתו וברצונו לברך, מיד הוא מבורך, כי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, לכן 'ואברהם' קודם ל'מברכין', ואילו בקללה נאמר 'מקללך אאור', כי הקללה תחול רק על מי שכבר קילל בפועל, כי מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה. ואילו בברכת יצחק ליעקב נאמר 'אוררין אורו ומברכין ברוך' (בראשית כזכט), כלומר שהמברכים יבורכו רק לאחר שבירך בפועל. ולכן נאמר 'ומברכין' ורק אז 'ברוך', שכן יצחק הוא בחינת גבורה, ולכן מידת הדין נותנת לברך רק את מי שכבר בירך בפועל. אבל אברהם עניינו חסד, ולכן בדברי ה' לאברהם נאמר שכבר לפני שבירך יזכה להתברך כבר עכשיו כל אלה שעתידיים לברך את ישראל.

ידידים רבים

מבאר ה'רלב"ג' צריך להבין מדוע נאמר 'מברכין' בלשון רבים, 'ומקללך' בלשון יחיד. אלא ההסבר הוא שאצל אברהם אבינו ע"ה איש החסד אהבו אותו כולם, ובמידותיו הטובות ובהכנסת האורחים הנדיבה שהצטיין בה, רכש לו ידידים לרוב שיברכוהו, ואילו השונאים היו רק יחידים בלבד.

לספור את הכוכבים

כאשר ייסד הגה"ק רבי מאיר שפירא זיע"א את ישיבת 'חכמי לובלין' והציג את תכניתו הגדולה לבנות בניין ענק ומפואר שיספק את כל צורכי הישיבה, היו שתהו באם אין חשש שתפסת מרובה לא תפסת, וששאפותיו אינן בנות ביצוע אלא משאלות וחלומות. השיב רבי מאיר בביטחה 'הקב"ה אמר לאברהם אבינו 'הבט נא השמימה וספור הכוכבים', אף על פי שאין בכוחו של בן אנוש לספור את כוכבי השמים. ועל זה אמר הקב"ה 'כה יהיה זרעך' שום דבר לא ייצר מזרעך, גם דברים שהם למעלה מהטבע האנושי. היכולת של יהודי אינה נמדדת במושגים טבעיים, אלא במידת הרצון שבו. יכולתו של יהודי מרקיעה שחקים, ואין הדבר תלוי אלא ברצונו'.

ברית אהבת אחים

כאשר נסתלק האדמו"ר רבי אהרן מצאנז זיע"א הניח בעיר שניים מבניו, רבי אריה לייבוש ורבי שלום, שכל אחד מהם היה גדול בתורה וצדיק וראוי למלא את מקומו. באותו זמן נולד בן לאחת המשפחות המכובדות בעיר, ואבי הבן לא ידע את מי לכבד בסנדקאות, לפי המנהג שנותנים כיבוד זה לאדמו"ר. גבאי בית המדרש יעצו לו להזמין את שני האחים לברית המילה ולשלוח כרכרה אחת שתביא את שניהם יחד. כך היה ושני האחים נכנסו יחד למקום עריכת הברית. בהגיע עת הברית הכריז הגבאי: 'הרבי מצאנז מכובד בסנדקאות'. דממה השתררה במקום. שני האחים הביטו זה בזה, ואז פנה רבי שלום בענווה ובאהבת אחים אל אחיו רבי אריה לייבוש, וקרא 'הרבי מצאנז, קחו את הילד'. כך הוכרעה שאלת ממלא המקום.

כשם שנכנס לברית

פעם אחת השתתף הרה"ק רבי שלום מקמינקה זיע"א בברית מילה, ובסעודה אמר אנו אומרים במהלך ברית המילה 'כשם שנכנס לברית, כן ייכנס לתורה, לחופה ולמעשים טובים'. וכי מה עניינו של איחול זה, והלא תינוק שנכנס לברית הוא חסר דעת, האם כך אנו רוצים שייכנס לתורה ולחופה, אלא, הסביר רבי שלום, בשעה שמלים את התינוק אין בו אפילו שמץ של גאוה על שעשה מצווה גדולה כזאת. כך אנו מתפללים ומאחלים כשם שנכנס לבריתו של אברהם אבינו בלי שמץ גאוה, כך ייכנס לתורה ולחופה.

שרה אמנו הופיעה בכלא

האדמו"ר רבי מנחם נחום מצ'רנוביל זיע"א עסק רבות במצוות פדיון שבויים, ואף סיכן את עצמו לשם כך. פעם אחת נתפס בעיר ז'יטומיר כשניסה לשחרר שבוי מכלא, ונאסר. תלמידו הרה"ק רבי זאב וולף מזיטומיר זיע"א קיבל רשות מהנהלת הכלא לשרתו. יום אחד לפתע הופיעה בתוך הכלא לפניהם אשה יהודיה ושאלה את האדמו"ר לפשר דברי רש"י על 'לך לך' 'להנאתך ולטובתך', איזו הנאה וטובה היא זו להיות נע ונד ממקום למקום. הצדיק חיכה לתשובתה, והאשה ענתה, שאברהם אבינו היה נדיב וביתו היה פתוח לרווחה, ולכן הקב"ה אמר לו שילך ויצא לגלות בשביל שירגיש מה חש הנודד, ובכך יינה יותר ממצוות הכנסת האורחים. ובפתע פתאום כשסיימה האשה את דבריה נעלמה. אמר הצדיק לשמשו רבי זאב וולף 'דע לך שזכינו לראות את שרה אימנו, והיא באה לכלא להרגיעני, שזימנו לי את המאסר כדי שאמשיך ביתר שאת וביתר עוז במצוות פדיון שבויים, על ידי שאחוש את גודל צערם של השבויים'. ומיד באותו היום באו שלטונות הכלא והוציאוהו לחופשי.

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע מחלקת הכשרות

בשורה משמחת

הננו שמחים לבשר לציבור הרחב כי בימים אלו הצטרפו למעגל "הכשרות הרגילה" שעי"ה "הרבנות" בש

"שפע הפרי והירק עילאי"

רח' מבצע עובדה 22, באר-שבע

בברכת 'אכלו ענוים וישבעו'

דבר רבני הקהילות

הרה"ג מרדכי אלבז שליט"א
רב ק"ק "רינת מרים"
בשכונת רמות באר שבע

הציווי - היסוד לעבודת ה'

פרשתנו פותחת ב"ציווי הראשון" שנאמר ל"יהודי הראשון": "ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". אם נתבונן נראה שעצם מהות הציווי הזה ותוכנו עוסק לכאורה בעניין צדדי ושולי והוא "לך לך" - אופן ההליכה ממדינה למדינה. ומתעוררת לה תמיהה נשגבה: וכי זה צריך להיות ה"ציווי הראשון" שנאמר ל"יהודי הראשון", והלא ציווי כזה אמור להיות "יסוד מרכזי בעבודת ה'" - לא רק לאברהם אבינו ע"ה עצמו, אלא לכל בניו וצאצאיו אחריו היהודים - עם ישראל. וכי ציווי זה "לך לך" זהו הבסיס של "עבודת ה'" לכל מכלול הדורות! ההסבר לכך הוא: שאכן "ציווי ראשון" זה, מקפל בתוכו את תמצית ההווה היהודית, וטומן בקרבו את היסוד המרכזי של עבודת ה'. ייחודו של עם ישראל בכך, שאף על פי שכבר הובטח לכל יהודי חלק לעולם הבא שנאמר "כל ישראל יש חלק לעולם הבא" בכל זאת כל יהודי בעם ישראל אינו מסתפק בזה ובכל זאת במשך כל ימי חייו הוא משתדל בכל כוחו להיות כל הזמן במצב של "לך לך" דהיינו להיות הולך ומתעלה דבר יום ביומו בעבודת ה' מדרגה לדרגה כשהוא שואף להעפיל ולהגיע לפסגות גבוהות ונשגבות עד כדי דבקות מוחלטת בהקב"ה.

מין קדוש ישראל ה"חפץ חיים" זיע"א המשיל זאת בסיפור נפלא:
עשיר גדול ומפורסם היה ברוסיה של אותם הימים ברוצקי שמו, עשירותו נודעה בכל רחבי אירופה וזאת בשל מפעליו הרבים ועסקיו המסועפים שהיו פזורים בכל מקום, במפעליו השונים מועסקים היו אלפי פועלים בכל התחומים והמקצועות, מהנדסים וקבלנים, אמנים וציירים, רואי חשבון ועורכי דין, וגם פועלים פשוטים מן המניין כאלה שעומדים ליד המכש או לפני התנור, מטעיני סחורה ובעלי עגלה, ואף פועלי ניקיון פשוטים שאחראים לניקיונם של כל אותם המקומות. איש לא קופח אצל ברוצקי, מעסיק ישר והגון היה ודואג כי פקידיו ישלמו לכל אחד את שכרו בזמן ללא שהיות וללא תקלות, ומעולם אכן לא אירעה תקלה שכזו שכן ברוצקי לא סבל מעולם ממחלת האוברדראפט ומשום כך יכל תמיד לעמוד בהתחייבויותיו. **בין מקבלי המשכורות היו אף כאלה שאינם עובדים באף אחד מן המפעלים, ואינם משמשים בשום תפקיד בעסקיו המסועפים של העשיר, מדוע בכל זאת נרשמו בין מקבלי המשכורות? שכן מלבד עושרו והגינותו שהיו לשמות תואר נלווים לשמו היה גם כן איש חסד מופלא, מעולם לא באה לידו הזדמנות של עשיית צדקה וחסד והחמיצה, ידוע ידע לנצל כל הזדמנות שכזו ואף ליצור הזדמנויות כאלה בעצמו. כאשר שמע על קרוב משפחה מדרגה ראשונה או שניה ולמעלה בקודש, שנקלע למצוקה, או סתם כך שמתקשה בהבאת פרנסה מיד היה מצווה על פקידיו לצרפו לרשימת מקבלי המשכורות, לרואי החשבון שהיו נזעקים על מנהגו זה היה אומר, הן בין כה וכה משלם הוא משכורת שוטפת לכמה אלפי פועלים, ומה יזיק לספרי החשבונות אם יהיו ביניהם עוד כמה מקבלי משכורות!!! וכך היו אותם נדכאים מקבלים קצבה חודשית למרות שלא עשו כלום, כך היה נוהג מימים ימימה. באחד מן הימים החליט ברוצקי כי ברצונו לראות מקרוב את הנעשה במפעליו, רוצה הוא לשוחח עם מנהלי העבודה הפועלים בשטח, לשמוע את דבר הפועלים ותלונותיהם שמא יוכל לעזור ולסייע, ומעל לכל רוצה הוא להעניק מענקים גדולים ומיוחדים לפועליו הנאמנים לאות עידוד על עבודתם ופעלם. ואכן, ביום מן הימים הגיע ברוצקי עם כל פמלייתו הכבודה אל תחום אחד מן המפעלים הגדולים שבבעלותו, בורדצקי סייר באולמות התעשייה טפח לפועליו החרוצים על השכם והתעניין במסלולי העבודה השונים, הסתובב בין המשרדים ופתח את ספרי הניהול לביקורת, ומשנשא הכל חן בעיניו ביקש לכנס את כל העובדים ללא יוצא מן הכלל אל האולם הגדול, רוצה הוא לערוך עימם הכרות אישית ולהעניק להם את המענק. עמדו הפועלים ביראת כבוד, ולבקשת בורדצקי ניגש הראשון הציג את עצמו: "מהנדס מכונות, עובד תשע עשרה שנה במפעל". בורדצקי מחייך במאור פנים ונותן לו את המענק. וכך לבא אחריו "טכנאי מוסמך, חמש עשרה שנה במפעל" שוב חיוך ומענק נתחב לידו. וכן הלאה: "פועל בפסי היצור עובד בנאמנות עשר שנים", גם הוא זוכה למאור פנים ולמענק. גם הבא אחריו זוכה: "פועל ניקיון אחראי לניקיון המפעלים, שלוש שנים במפעל" מענק נתחב גם לידו. כך עוברים בסך העובדים כולם איש איש מציג את פועלו וזוכה למענק, ואז ניגש אדם מן השורה האחרונה פושט את ידו ואומר: "אני בן דוד שלישי..." הכל פורצים בצחוק מתגלגל.**

"אמרו נא אתם" היה מרן ה"חפץ חיים" מסיים "אכן, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, אולם מה רב הוא המרחק בין אלו שעמלו וטרחו והרוויחו את חלקם בצדק וביושר, לבין אלו הבאים לבקש לחם חסד, ועוד מהינים לגשת ולבקש גם הם מענק..."

בברכת לבית אלוף ומבורך
הרב מרדכי אלבז

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של
מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

מהלכות נשיאות כפיים - א'

ש - כהן בעל עבירות חמורות כגון שהוא פרוץ בעריות או שאינו נזהר במאכלות אסורות וכו' האם יש למנוע מלישא כפיו ולקרוא בתורה ראשון?

ת - אין למנוע כהן לישא את כפיו אפילו אם הוא בעל עבירות חמורות שעשאן במזיד כגון שהוא פרוץ בעריות או שאינו נזהר במאכלות אסורות וכו', ואע"פ שעומד במרדו ולא עשה תשובה עליהם, חוץ ממומר לעבודה זרה או שופך דמים או שעבר על איסורי כהונה (וגבי מחלל שבת בפרהסיא יעויין להלן). וכמו כן אין למנוע מלעלות לתורה ואפילו ראשון. כן נראה דעת הרמב"ם והשו"ע וכן היא הסכמת האחרונים. אך יש אומרים שאם לא עשה תשובה הגונה ראוי לרחקו ולמנוע מנשיאות כפיים וכל דבר של חשיבות כהונה, ולא במומר בלבד אלא בכל העבירות קלות וחמורות ואפילו באיסורי דרבנן, כל שאנו יודעים שעובר במזיד על העבירה. והעיקר כסברא ראשונה.

ש - כהן מומר לעבודה זרה האם רשאי לשאת כפיו?

ת - כהן שהמיר דתו ועבד עבודה זרה, בין באונס בין בשגגה, אע"פ שעשה תשובה אינו נושא את כפיו לעולם. ואם המיר דתו ברצון אך לא עבד ע"ז בפועל, רשאי לשאת את כפיו כל שעשה תשובה. אולם אם נאנס להמיר דתו, אין זה בכלל מומר ונושא כפיו כשאר אחיו הכהנים. כן היא דעת הרמב"ם וכן נראה עיקר בדעת השו"ע. ויש אומרים שאף אם עבד ע"ז במזיד, כל שחזר בתשובה גמורה ישא את כפיו, מפני שאין לך דבר העומד בפני התשובה.

ש - כהן המחלל שבת בפרהסיא האם דינו כמומר לעבודה זרה או כמי שעבר על שאר עבירות חמורות?

ת - לדעת כמה מרבתינו הראשונים, כהן המחלל שבת בפרהסיא במזיד - דינו כמומר לעבודה זרה, ולדבריהם אינו רשאי לשאת את כפיו עד שישבו מחטאו ויעשה תשובה. אך לפי הנראה בדעת הרמב"ם והשו"ע, דינו כעובר על שאר עבירות חמורות שאינן מונעין ממנו לשאת כפיו אף שלא עשה תשובה. וכן אין למנוע מלעלות לתורה בשבת ואפילו ראשון אם עמד על כך או שקנה עליית כהן, ובלבד שיוסיפו עליו עליית "מוסיף" באופן שיהיו שבעה עולים כשרים. ומכל מקום ברור שאין ראוי להזמין דרך כבוד לקרוא בתורה ראשון, ובפרט כשיש שם כהנים אחרים. וגם דעות הפוסקים האחרונים נפרדו בזה, ויש לסמוך על דעת המקילים.

ש - כהן המחלל שבת בפרהסיא לצורך פרנסתו או בשביל להגיע לתפילה בביהכ"נ האם יש להקל בו לענין נשיאות כפיים?

ת - כהן המחלל שבת בפרהסיא לצורך פרנסתו או כדי להגיע לתפילה בביהכ"נ וכל כיו"ב, אפשר שלדברי הכל אין להחשיבו כמומר לעבודה זרה ולמנוע מלשאת את כפיו. אך פשוט שיש להוכיחו ולהעמידו על טעותו לפי כללי מצות התוכחה.

התחכום שהציל

הם היו שלושה סוחרים דמשקאים מצליחים. יום אחד נועדו יחדיו והחליטו שהגיעה העת לנהל מסחר בקנה-מידה בין-לאומי. הם ערכו ביניהם הסכם-שותפות ושמו את פניהם לאיסטנבול. שם, בעיר הגדולה, קיוו לעשות עסקים טובים.

תחנתם הראשונה באיסטנבול היתה האכסניה שבה השתכנו. אחרי מספר שעות של מנוחה מהדרך הארוכה ישבו ותיכנו את צעדיהם הבאים. היה בכוונתם לצאת אל השוק כדי לקנות סחורה.

אך להסתובב בעיר הזרה, בינות לדוכנים, בחנויות השונות, כשבכיסך צרור כסף כבד – צעד פזיז הוא. אולי אפילו מסוכן. מה עושים? החליטו הסוחרים להפקיד את כספם ביד בעל האכסניה, עליו שמעו כי איש ישר והגון הוא. הכסף יישאר בידו והם ייצאו לשוק, יראו את הסחורות השונות ויזמינו את אשר יבחרו. לאחר מכן ישובו אל האכסניה ויטלו את הסכומים הנדרשים כדי לשלם עבור הסחורה.

בעל האכסניה ניאות לשמור על כספם וגם לקיים את התנאי שהסוחרים היתנו עמו: כשם שהם מוסרים לו את כספם במעמד שלושותם יחדיו, כך עליו להחזיר לידיהם – לשלושתם יחד, ולא לאחד או לשניים מהם. כך רצו להבטיח את עצמם גם איש מפני רעהו.

השלושה לא בזבזו זמן מיותר ויצאו מיד לשוק. עברו מדוכן לדוכן, ביקרו במחסנים השונים, בדקו את הסחורות, התעניינו, הישוו, עמדו על המיקח, וכעבור שעות לא מעטות כבר המתינו להם בדוכנים השונים הסחורות שבחרו. הם הבטיחו לשוב אחרי-הצהריים כדי לשלם בעד הסחורה ולקחתה. עייפים ומרוצים מהעסקים הטובים שעשו הגיעו לאכסניה, והטילו עצמם על מיטותיהם למנוחה קצרה. התברר להם שהם תשושים מאוד. טרם התאושו מטלטולי הדרך, וכבר הטילו עצמם לסיבוב-קניות מפרך. כשהגיעה השעה שבה היו אמורים לצאת שוב אל השוק, היו עדיין עייפים מאוד וביקשו להרוויח עוד כמה דקות של מנוחה. שני הסוחרים המבוגרים יותר, פנו אל הצעיר שבחבורה, וביקשו ממנו שייגש אל בעל האכסניה כדי לקבל את הכסף, ובינתיים יוכלו לפש עוד מעט-קט.

השותף הצעיר עשה כמבוקשם; אולם מיד נשמע קולו קורא לשותפיו מבחוץ: "בעל האכסניה אינו מוכן למסור לי לבדי את הכסף!"

השניים זכרו את התנאי שהיתנו, אולם היו עייפים מכדי לקום ולגשת אף הם. מה עשו? הרימו קולם וצעקו לבעל האכסניה: "אין דבר. אתה יכול למסור לו את הכסף. אנחנו שלחנו אותו". האכסנאי שמע. "בסדר", השיב בצעקה.

אורות עונג שבת פרנסה מן השמים הדבש והעוקץ

אומר הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א אנו מבקשים בברכת המזון "ווא אל תצריכנו... לא לידי מתנת בשר-ודם", כי הרי זה כמו לבקש דבש מדבורה עד שאתה מקבל ממנה את מעט הדבש, אתה חשוף לעקיצתה.

ברכת ה' היא תעשיר

כתב בעל התניא זיע"א הברכה וההצלחה באה מלמעלה, את השכל יש להכניס בידיעת התורה, ואין להתעמק יותר מדי בענייני פרנסה, ההשתדלות דומה 'ללבוש' שכל שמרבה הרי זה דומה לאדם שתופר לעצמו לבוש ארוך מדי, שהבגד גורם לו לתקלה למעוד וליפול. הרבה פעמים אנו רואים שפרנסה מן השמים ודווקא מי שאינו בר שכל מצליח, ואילו החכם שמשקיע את כל שכלו בענייני פרנסה אינו מצליח. אמר הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א צריך להיזהר שמרחב שטרודים אחר הפרנסה לא לשכוח את אהבת ה' ויראת ה'.

כלי מחזיק ברכה

כתב הרבי המאמץ הגדול ביותר לא יפיק רווח אפילו של פרוטה אחת יותר ממה שקבע הקב"ה. צריך לעשות כל שנחוץ לצורך הפרנסה, אך כדי להשיג ברכת ה' צריך לעשות כלי מחזיק ברכה, תפילה בציבור, שמירת שבת בהידור, כשרות בהשגחה גדולה, וחיון הבנים אצל מלמדים יראי שמים. אומר הרה"ק רבי מרדכי מלכוביץ זיע"א הצדקה מגדילה את השפע, פרנסה היא כמו מעין שכלל ששואבים ממנה יותר צדקה, כך הפרנסה מתרבה והולכת.

בעל המאה ובעל הדעה

שאלו את האדמו"ר רבי ישראל מרוזין זיע"א על דרכו להתנהל ברוב פאר והדר ובהוד גיוני מלכות. השיב האדמו"ר התורה מספרת על אברהם אבינו ע"ה 'ואברהם כבד מאוד, במקנה, בכסף ובזהב'. לשם מה התורה מדגישה שאברהם היה משופע בממון, "אלא", הסביר האדמו"ר, "התורה יודעת כי בני אדם מתייחסים בכבוד ובדרך ארץ לעשירים עתירי הממון, כפי הפתגם בעל המאה הוא בעל הדעה, ולכן כשהיה אברהם בעל רכוש, היה יכול להפיץ את האמונה בבורא עולם". והמשין האדמו"ר בחיון "נאמר בתהילים 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף'. יש לפרש זאת כך טוב וקל יותר שישמעו דברי תורה ממי שיש ביזו גם אלפי זהב וכסף".

לקיים בנו חכמי ישראל
הציבור מתבקש להעתיק בתפילה עבור
הרה"ג יוסף דהאן שליט"א בן רחל
בתוך שאר חולי עמו ישראל
והן אל כביר לא ימאס את תפילותינו.

**שבת
שלום**



השותפים נרדמו בינתיים והתעוררו כאשר שררה בחדר אפלולית של שעת בין-ערביים. הם זינקו ממיטותיהם בבעתה. מה קורה כאן? היכן השותף השלישי? היכן הכסף? הם לא נזקקו להרבה זמן כדי להבין שחברם פשוט ניצל את ההזדמנות וברח לו עם הכסף! הסוחרים הדמשקאים ניצבו חסרי-אונים, כשגילו לפתע כי שותפם הינו פשוט...גנב, שרימה אותם בצורה המחפירה ביותר. במר-ליבם וברוב ייאושם היפנו את כל זעמם ומרירותם אל בעל האכסניה. "התנינו עמך", טענו כלפיו, "שלא תמסור את הכסף אלא לשלושתנו יחד. הפרת את התנאי ואתה חייב לפצותנו במלוא הסכום". האכסנאי המסכן ניסה להתגונן, בהסבירו שהוא אמנם סרב למסור את הסכום לשותף הצעיר, ורק לאחר שהם צעקו אליו למסור את הכסף עשה כן. אך הם טענו שאין הצעקה שלהם יכולה לבטל את התנאי המפורש שהיתנו עמו.

הפרשה הגיעה עד בית-המשפט המקומי. כל צד השמיע את טיעוניו. השופטים התעמקו בטענות הצדדים, ולבסוף פסקו את פסק-הדין: שמירה על פקדונות של המתארחים באכסניה אינה טובה שעושה האכסנאי עם לקוחותיו, אלא חלק מהשירותים שהוא מגיש להם מכורח תפקידו. בהתאם לכך, אסור היה לאכסנאי למסור את הכסף בניגוד לתנאי, ועל-כן חייב הוא לפצות את שני הסוחרים.

הסוחרים הריעו לצדקת המשפט הטורקי, והאכסנאי נותר אבל וחפז-ראש. הוא ניסה להגיע לפשרה עם השניים, אך הם סירבו לשמוע דבר. בעל האכסניה היה אובד-עצות, והזמן נוקף. יום אחד הגיע לאכסניה יהודי אורח, בן ירושלים. הוא הבחין באכסנאי שהוא מתהלך קודר, ופניו אפופי דאגה. הירושלמי התעניין במה העניין, והציע את עזרתו. שמע פיקחותם של אנשי ירושלים הגיע גם לאוזני האכסנאי, והוא לא היסס לשטוח את כל הפרשה לפני אורחו, בתקווה לשמוע מפיו עצה כיצד להיחלץ מהצרה שנקלע אליה. האורח שמע את העניין ופרץ בצחוק: "פסק-הדין שהוא נגד אינו צודק! אצלנו בירושלים לא היו פוסקים כך". הירושלמי הציע לאכסנאי המיואש לפנות לבית-משפט גבוה יותר ולערער לפניו. הטענה ששם האורח בפיו היתה פשוטה. "אני מוכן להחזיר את הכסף", הודיע האכסנאי, "אך בדיוק בהתאם לתנאי שהוסכם, כלומר: לכל השלושה יחדיו. יילכד נא השניים ויחפשו את שותפם השלישי, ואז אחזיר להם את כספם..."

לעילוי נשמת

הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל

בר עליה ז"ל

והרבית רחל טריקי ע"ה

בת סימיו ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

